

CZU 347.6

DOI <https://doi.org/10.52388/2345-1971.2023.2.12>

THE LEGAL CONDITIONS GIVING RISE TO THE MAINTENANCE OBLIGATION AMONG FAMILY MEMBERS IN THE CASE OF THE DEBTOR

Viorica STRELCIUC

PhD student, State University of Moldova,
Chisinau, Republic of Moldova
e-mail: viorica_901@mail.ru
<https://orcid.org/0009-0005-3461-5294>

The family is the fundamental element of society that has always been the basis of the formation of the state and law. The family is characterized by the existence of kinship or similar relationships that give rise to various rights and obligations. As a result, family members owe each other mutual support and help in order to live in harmony and understanding, and the legal obligation of maintenance aims to ensure the conditions and the minimum standard of living owed by the debtor, the creditor - less favored family member. Therefore, in this article, we will thoroughly examine all the conditions to be met by the debtor of the maintenance obligation towards the creditor and respectively the conditions that exempt the debtor from paying the maintenance obligation.

Keywords: maintenance, kinship, parents, minor and adult children, brothers, sisters, grandparents.

CONDIȚIILE LEGALE CARE DAU NAȘTERE OBLIGAȚIEI DE ÎNTREȚINERE DINTRE MEMBRII FAMILIEI ÎN CAZUL DEBITORULUI

Familia constituie elementul fundamental al societății care a stat dintotdeauna la baza formării statului și dreptului. Familia se caracterizează prin existența relațiilor de rudenie sau asimilate acesteia care dau naștere diferitor drepturi și obligații. Drept urmare, membrii de familie își datorează susținere și ajutor reciproc în vederea conviețuirii în armonie și înțelegere, iar obligația legală de întreținere are ca scop asigurarea condițiilor și nivelului minim de trai datorat de către debitor, creditorului - membru de familie mai puțin favorizat. Prin urmare, în cadrul prezentului articol, vom examina amănunțit totalitatea condițiilor care urmează a fi îndeplinite de către debitorul obligației de întreținere față de creditor și respectiv condițiile care scutesc debitorul de la plata obligației de întreținere.

Cuvinte-cheie: întreținere, rudenie, părinți, copii minori și majori, frați, surori, bunici.

LES CONDITIONS JURIDIQUES DONNANT NAISSANCE À L'OBLIGATION D'ENTRETIEN ENTRE LES MEMBRES DE LA FAMILLE DANS LE CAS DU DÉBITEUR

La famille est l'élément fondamental de la société qui a toujours été à la base de la formation de l'État et du droit. La famille se caractérise par l'existence de liens de parenté ou de relations similaires qui donnent naissance à divers droits et obligations. De ce fait, les membres d'une famille se doivent mutuellement soutien et aide afin de vivre en harmonie et en compréhension, et l'obligation légale d'entretien vise à assurer les conditions et le niveau de vie minimum dus par le débiteur, le créancier - famille défavorisée. C'est pourquoi, dans cet article, nous examinerons en profondeur toutes les conditions que doit remplir le débiteur de l'obligation alimentaire envers le créancier et respectivement les conditions qui exemptent le débiteur du paiement de l'obligation alimentaire.

Mots-clés: entretien, parenté, parents, enfants mineurs et majeurs, frères, sœurs, grands-parents.

ПРАВОВЫЕ УСЛОВИЯ, ВЫЗЫВАЮЩИЕ ОБЯЗАННОСТЬ СОДЕРЖАНИЯ У ЧЛЕНОВ СЕМЬИ В ДЕЛЕ ДОЛЖНИКА

Семья – фундаментальный элемент общества, всегда являвшийся основой формирования государства и права. Для семьи характерно наличие родственных или сходных отношений, порождающих различные права и обязанности. В результате, члены семьи обязаны друг другу взаимной поддержкой и помощью, чтобы жить в согласии и взаимопонимании, а юридическое обязательство по содержанию направлено на обеспечение условий и минимального уровня жизни, причитающихся должнику, кредитору - менее обеспеченной семье. В данной статье мы подробно рассмотрим все условия, которым должен соответствовать должник алиментного обязательства перед кредитором и, соответственно, условия, освобождающие должника от уплаты алиментного обязательства.

Ключевые слова: содержание, родство, родители, несовершеннолетние и взрослые дети, братья, сестры, бабушки и дедушки.

Introducere

Actualitatea și importanța temei abordate se determină prin necesitatea studierii în detaliu a instituției obligației legale de întreținere, făcând diferență între subiecții raportului - debitor și creditor, precum și în vederea determinării condițiilor ce dau naștere obligației de întreținere pentru debitor.

Baza teoretică și metodologia de cercetare, se întemeiază pe studierea doctrinei de specialitate, atât a autorilor autohtoni cât și a celor din România. La elaborarea actualei cercetări, au fost utilizate lucrări de referință ale autorilor: Cebotari Valentina, Tălămbuță Angelina, Hageanu Cristina, Irinescu Lucia etc. Iar metodologia cercetării întreprinse se bazează pe asemenea principii de cercetare precum metoda juridică (dogmatică), precum și metoda analizei comparative. Utilizarea metodelor nominalizate și a altor mecanisme de cercetare, au determinat studierea complexă și multilaterală a tematicii abordate.

Expunerea materialului

Obligația legală privind întreținerea între membrii familiei este o îndatorire fundamentală a persoanelor aflate în legături de rudenie. Astfel, în conformitate cu art. 2 Codul familiei al Republicii Moldova, relațiile de familie se bazează pe sprijin reciproc moral și material, precum și pe manifestarea grijii pentru

întreținerea, educația și apărarea drepturilor și intereselor membrilor minori și ale celor majori inapți de muncă ai familiei. Cu alte cuvinte, doar în cazul relațiilor de familie, obligația de sprijin moral și material capătă caracter fundamental ridicat la rang de principiu și îndatorire reglementată de lege.

Totodată, în temeiul art. 16 Codul familiei, relațiile dintre soți se bazează pe stimă și ajutor reciproc și pe obligația comună a soților de întreținere a familiei, de îngrijire și educare a copiilor. În același context, obligația legală de întreținere între membrii familiei este reglementată în conformitate cu Titlul IV al Codului familiei, în care se stabilește ordinea și modul de acordare a obligației de întreținere de către debitor - creditorului obligației de întreținere.

În conformitate cu doctrina de specialitate [1, p. 113], obligația legală de întreținere este impusă de lege unei persoane de a asigura mijloacele necesare traiului, cât și și în cazul obligației de întreținere a părinților față de copii lor minori, mijloacele pentru educarea, învățarea și pregătirea lor profesională. Drept urmare, obligația legală de întreținere apare ca o constrângere a puterii de stat, aplicată persoanelor care își datorează întreținere.

În ceea ce privește întreținerea datorată părinților față de copii lor minori, aceasta se manifestă prin asigurarea mijloacelor necesare pentru educare, învățare și pregătirea lor

profesională. În aceeași ordine de idei, potrivit normelor legale, obligația legală de întreținere apare și între alți membri de familie, iar în calitate de debitori identificăm următoarele părți ale raportului juridic de întreținere: părinții față de copii, foștii soți, copiii majori apti de muncă față de părinți, frați și surori, bunici și nepoți, copii către educatori, etc.

Pentru a ne afla în prezența obligației de întreținere, este necesar a fi îndeplinite cumulativ anumite condiții cu privire la persoana debitorului. Drept urmare, își datorează întreținere doar subiecții aflați în raporturi de rudenie, respectiv debitorul obligației de întreținere să se afle în raporturi de familie sau asimilate acesteia cu creditorului obligației de întreținere.

Prin rudenie, potrivit prevederilor art. 45 Codul familiei, înțelegem legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun. În dependență de gradul de rudenie, delimităm rudenția în linie dreaptă și rudenția în linie colaterală.

Rudenie în linie colaterală, se determină după numărul nașterilor, astfel, fiul și tatăl sunt rude în gradul întâi, nepotul de fiu și bunicul sunt rude în gradul al doilea. Și, respectiv, rudenția colaterală, care după numărul nașterilor, urcând de la una dintre rude până la ascendentul comun și coborând de la acesta până la cealaltă ruda, astfel, frații sunt rude în gradul al doilea, unchiul și nepotul în gradul al treilea, verii primari în gradul al patrulea. Cu alte cuvinte, sunt rude, membrii de familie.

În cazul în care, nu este întrunită condiția cu privire la existența gradului de rudenie, obligația legală de întreținere nu este reglementată în conformitate cu normele dreptului familiei, dar a dreptului civil. În acest sens, amintim contractul de înstrăinare a bunurilor cu condiția întreținerii pe viață, în care părțile contractului sunt beneficiarul întreținerii – persoana care datorează predarea bunului în pro-

prietate și dobânditorul întreținerii – cel care se obligă să presteze primului întreținerea în natură [4, p. 12].

Conform opiniei autoarei Codruța Hageanu [2, p. 101], cercul persoanelor între care există obligația legală de întreținere este strict stabilit de lege, care impune și condițiile în care se datorează întreținerea, durata și obiectul său, în schimb, contractul de întreținere poate fi încheiat între orice persoane, indiferent dacă între ele există sau nu legătură de rudenie, căsătorie sau afinitate, ele având libertatea de a determina perioada și conținutul obligației. Drept rezultat, obligația legală de întreținere între membrii familiei, apare reieșind din caracterul relațiilor de familie în care se află părțile raportului juridic.

O altă condiție care urmează a fi îndeplinită la solicitarea obligației de întreținere de către creditor, se referă la situația materială a debitorului. Astfel încât, poate fi impus la întreținere, debitorul care deține resurse și mijloace financiare și materiale suficiente pentru a acorda întreținere creditorului obligației. Pe de altă parte, în cazul în care debitorul chiar dacă se află în raporturi de rudenie cu creditorul obligației de întreținere, însă nu dispune de resurse financiare în vederea întreținerii rudei aflate în imposibilitate, atunci acesta poate fi scutit de această sarcină. Or, nu va putea fi obligat la întreținere cel care nu are mijloace materiale și nici posibilitatea de a le dobândi. [3, p. 230] La calcularea veniturilor debitorului, instanța judecătorească trebuie să țină seama și de celelalte obligații ale acestuia, cum ar fi: alte obligații de întreținere, datorii, sume necesare pentru urmarea unui anumit tratament. Totodată, în situația în care debitorul nu are mijloacele materiale pentru a presta întreținerea, întrucât nu realizează niciun venit, însă are posibilitatea de a le dobândi prin muncă, cuantumul acestora va fi evaluat la salariul minim pe economie, pe care o persoană, dacă ar munci, l-ar realiza. În ceea ce privește doctrina

românească, dovada mijloacelor materiale sau a posibilităților de dobândire a unor asemenea mijloace se poate face, de către cel obligat la întreținere, prin orice mijloc de probă [3, p. 231]

În același context, o altă condiție ce se referă la debitorul obligației de întreținere, este cu privire la vârsta debitorului. Drept rezultat, datorează întreținere, persoana care este majoră, sau cu alte cuvinte, care a împlinit vârsta de 18 ani. Tot aici, urmează a fi examinat și situațiile în care persoana nu a împlinit vârsta majoratului, dar care are capacitate deplină de exercițiu prin emancipare¹. Astfel, potrivit art. 26 Codului Civil al Republicii Moldova: “*Minorul dobândește prin căsătorie capacitate deplină de exercițiu. Desfacerea căsătoriei nu afectează capacitatea deplină de exercițiu a minorului. În cazul declarării nulității căsătoriei, instanța de judecată îl poate lipsi pe soțul minor de capacitatea deplină de exercițiu din momentul stabilit de ea*”. În felul următor, obligația legală de întreținere va apărea în situația debitorului care nu deține vârsta majoratului, dar este obligat în condițiile legii și a capacității sale să datoreze întreținere creditorului obligației.

Concomitent, la categoria mijloacelor de care trebuie să dispună debitorul pentru a acorda întreținere, se atribuie veniturile din muncă, salarii, premii, ajutorul pentru incapacitatea temporară de a munci, compensația acordată în caz de desfacerea contractului individual de muncă și alte plăți achitate sub formă de garanții ale salariatului în condițiile legislației muncii.

O altă condiție în împrejurările căreia debitorul obligației urmează a acorda întreținere, este ca să nu existe o altă persoană obligată prioritar la întreținere potrivit ordinii instituite de lege – creditorul nu are dreptul de opțiune în privința debitorului care îi acordă întreține-

¹ <https://dexonline.ro/definitie/emancipare>: *Emancipare* - a scoate un minor de sub tutela părintească sau a tutorelui și a-i acorda, înainte de a ajunge la majorat, o parte din drepturile unui major.

rea. Un debitor de rang inferior este obligat să presteze întreținerea numai dacă debitorul aflat înaintea sa nu poate fi obligat pentru că nu dispune de mijloace materiale, e decedat sau dispărut. Cu alte cuvinte, indiferent dacă creditorul întrunește toate condițiile pentru beneficierea de întreținere, dar debitorul nu poate să o asigure, atunci ultimului îi decedează obligația până la modificarea împrejurărilor. Însă este necesar să atenționăm că obligația legală de întreținere a debitorului, poate fi reexaminată o dată cu încadrarea acestuia în câmpul muncii, beneficiază de venituri suplimentare, precum și în alte condiții care au drept rezultat schimbarea situației sale materiale.

În cele ce urmează, vom analiza situația debitorului obligației de întreținere reieșind din categoriile reglementate de prevederile legislației familiei. În primul rând vom examinăm obligația de întreținere dintre soți. Sunt soți, persoanele care au încheiat o căsătorie liber consimțită cu respectarea normelor legale, în conformitate cu care numai căsătoria încheiată la organele de stat de stare civilă (denumite în continuare *organe de stare civilă*) generează drepturile și obligații între soți. Căsătoria care este încheiată de către alte organe, înafara normelor legale, nu produce efecte.

Totodată, pentru încheierea căsătoriei este necesar consimțământul reciproc, neviciat, exprimat personal și necondiționat, al bărbatului și femeii care se căsătoresc, precum și atingerea de către ei a vârstei matrimoniale [9]. Vârsta matrimonială minimă este de 18 ani. Pentru motive temeinice, se poate încuviința încheierea căsătoriei cu reducerea vârstei matrimoniale, dar nu mai mult decât cu doi ani. Reducerea vârstei matrimoniale va fi încuviințată de autoritatea administrației publice locale în a cărei rază teritorială își au domiciliul persoanele care doresc să se căsătorească, în baza cererii acestora și acordului părinților minorului.

Prin urmare, în cazul obligației legale de întreținere între soți, debitorul obligației va fi

ținut la întreținere dacă a încheiat o căsătorie în condițiile legii cu creditorul - soț al obligației de întreținere. Pe de altă parte, reieșind din prevederile legale, dacă căsătoria a fost încheiată cu încălcarea legii, atunci subiecții sunt repuși în situația lor inițială, astfel încât căsătoria este declarată nulă și numai există temei juridic de acordarea întreținerii de către debitor.

În aceeași ordine de idei, delimităm și cazurile când fostul soț - debitor a obligației legale de întreținere, este ținut la întreținere în folosul fostului soț - creditor al obligației de întreținere. Drept urmare, sunt foști soți, persoanele în privința cărora a încetat relațiile de căsătorie. Încetarea poate fi stabilită în condițiile legii, de comun acord la organele de stare civilă sau poate fi instituită prin intermediul hotărârii instanței de judecată, în ambele cazuri, subiecții sunt foști soți.

Tot cu referire la obligația de întreținere dintre foști soți, legislația familiei reglementează și cazurile în care fostul soț este scutit de la plata pensiei de întreținere. În acest sens identificăm situația în care debitorul s-a aflat cu creditorul în relații de familie mai puțin de 5 ani și că s-a dovedit, pe cale judecătorească, că căsătoria a fost desfăcută din culpa fostului soț care necesită sprijin material. În circumstanțele situației în care se atestă că vinovat de desfăcerea căsătoriei este soțul care necesită sprijin material, atunci debitorul obligației este scutit de la această sarcină.

Referitor la obligația părinților în calitate de debitori a obligației de întreținere față de copii, atunci identificăm două situații distincte. Prima situație este atunci când părinții datorează întreținere copiilor minori, până la vârsta de 18 ani și ce-a de-a doua situație, când părinții datorează întreținere copilului major, care a împlinit vârsta de 18 ani, dar sunt inapți de muncă și care necesită sprijin material. Obligația legală de întreținere dintre părinți și copii este reglementată expres la art. 74 Codul familiei, în concordanță cu care, părinții sunt

obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

În conformitate cu doctrina românească [3, p. 263], obligația de întreținere acordată minorului încetează prin ajungerea acestuia la majorat. În cazul în care majorul continuă studiile, părinții îi vor acorda întreținere până la terminarea acestora, însă nu mai târziu de vârsta de 26 de ani. Nu prezintă importanță dacă sunt urmate cursurile unei instituții de învățământ private. De asemenea, urmarea unor cursuri cu frecvență redusă nu îl împiedică pe copil să muncească, prin urmare, nu poate solicita întreținere de la părinții săi. Astfel, în aceste condiții încetează obligația părinților de a-și întreține copiii săi majori apți de muncă.

Părinții pot fi biologici și adoptivi. Sunt biologici părinții - masculul care a procreat copilul (tatăl) și care i-a dat naștere (mama). Totodată, sunt adoptivi părinții care au adoptat un copil² [6, art. 2]. După cum ne menționează și autoarea Valentina Cebotari: “fără o oarecare deosebire, dacă este din căsătorie, din afara căsătoriei ori din adopție, orice copil minor are dreptul la o întreținere”. [5, p. 16] Cu alte cuvinte, nu are importanță dacă copilul este din căsătorie sau dinafara căsătoriei, acesta din urmă, în egală măsură beneficiază de drepturi egale, inclusiv și de dreptul de a pretinde întreținere din partea părinților alături de ceilalți copii. În cazul în care debitorul obligației nu este părinte, dar care manifestă o atitudine și grijă față de un copil, atunci obligația sa de întreținere apare mai degrabă ca o îndatorire de ordin moral, decât juridic.

² HAGEANU, Cristina-Codruța. *Dreptul familiei și actele de stare civilă*. București: Ed. Hamangiu, 2012, p. 16. **Adoptator** - cuplu căsătorit (soț și soție), persoană necăsătorită, persoană căsătorită, dar care adoptă singură, fiind ruda copilului de până la gradul al IV-lea inclusiv, persoană cu care copilul a stabilit relații apropiate (inclusiv din rândul vecinilor sau al prietenilor de familie), care a depus cerere de adopție și care a fost luată la evidență de autoritățile cu atribuții în domeniul adopției, în condițiile prezentei legi. HAGEANU, Cristina-Codruța. *Dreptul familiei și actele de stare civilă*. București: Ed. Hamangiu, 2012, p. 16.

În aceste condiții nu se aplică reglementare juridică și forța coercitivă a statului pentru neîndeplinire obligației de întreținere față de debitor.

Tot în aceeași ordine de idei, delimităm și obligația de întreținere datorată părinților față de copiii lor majori. Obligația respectivă apare față de toți debitorii - copiii majori ai părinților care necesită sprijin material. În același context, obligația legală de întreținere a părinților de către copii, este reglementată la nivel de principiu fundamental în art. 48, alin. (4) a Constituției Republicii Moldova. Astfel, potrivit normelor legale, copiii sânt obligați să aibă grijă de părinți și să le acorde ajutor. În vederea susținerii normelor legale, vine și autoarea Valentina Cebotari în opinia căreia *grija copiilor majori presupune acordarea ajutorului multilateral, susținere și atenție față de părinți*. [5, p. 17] Suntem de acord cu autoarea, dat fiind faptul că într-adevăr copiii majori au în primul rând obligația morală față de părinții lor și abia după aceasta vine ca o obligație juridică.

Ordinea și modul de întreținere sunt prevăzute în art. 80 și art. 81 Codul familiei. Prin urmare prima condiție care necesită a fi îndeplinită de către debitor este cu referire la relația de rudenie copil părinte, care poate fi atât biologică cât și adoptivă. A doua condiție se referă la majoratul debitorului, dat fiind situația în care părinți care necesită sprijin material au mai mulți copii din care doar unul este major, atunci sarcina întreținerii cade pe umerii celui major până la împlinirea majoratului de către ceilalți copii. Și ultima condiție se rezumă la capacitatea materială a debitorului obligației, or putem identifica cazurile când ultimul nu deține venituri suficiente în vederea acordării întreținerii creditorului obligației.

Totodată, legislatorul a prevăzut cazurile când copilul este scutit de la plata de întreținere în beneficiul părinților săi dacă, instanța judecătorească va stabili că ultimii s-au eschivat de la îndeplinirea obligațiilor părintești față de

acești copii și copiii ai căror părinți sânt decăzuți din drepturile părintești se scutesc de obligația de întreținere a acestora. Urmează să atenționăm că scutirea debitorului obligației de întreținere va fi instituită doar în baza hotărârii instanței de judecată, după examinarea tuturor circumstanțelor de fapt și de drept și nu este o decizie unilaterală a debitorului obligației.

La fel, este ținut la plata obligației de întreținere, debitorul care este frate sau soră cu creditorul obligației. Conform DEX-ului, este frate sau soră în sens juridic, cel născut din același tată și aceeași mamă sau numai unul din ei și atunci e frate vitreg [10].

Dacă însă, debitorul obligației nu se află în nici una din relațiile expuse mai sus, atunci nu ne aflăm în situația întreținerii între membrii familiei impusă de lege. A nu se confunda aici nici expresia "*frați de cruce*"³ [10], care este identificată ca fiind o relație pur umană și nicidecum cu accepțiune în sens juridic.

O altă condiție care urmează a fi îndeplinită de către frați și surori - debitori a obligației de întreținere, este cu referire la vârsta majoratului a acestora, să fie apți de muncă și să dispună de mijloace suficiente întreținerii creditorului obligației. În acest context, este aptitudine de muncă, capacitatea lucrătorului din punct de vedere medical de a desfășura activitatea la locul de muncă [8, art. 3] sau activitate individuală.

Un alt tip de raport, care naște în condițiile legii obligația de întreținere, este a copiilor vitregi de a-și întreține părinții, precum și copiilor de a-și întreține educatorii. Specific primului caz este că copiii vitregi - debitori ai obligației de întreținere, urmează să acorde susținere părinților vitregi, doar cu condiția respectării circumstanțelor de fapt și de drept, examinate mai sus cu privire la vârsta și capacitate materială, precum și în cazul în care

³ <https://www.dex.md/definitie/fra%C8%9Bi>: *Frate de cruce* - fãrtat - prieten nedespãrțit al cuiva, legat de el prin jurãmãnt pãnã la moarte.

dacă s-a stabilit imposibilitatea întreținerii educatoilor de către proprii lor copii majori apti de muncă sau de către soț (fostul soț). Respectiv, doar în urma îndeplinirii cumulative a tuturor din condițiile enunțate mai sus și în lipsa copiilor majori proprii a educatoilor, sunt atrași în calitate de debitori copii adoptivi în condițiile prevederilor art. 90 Codul familiei. În aceeași ordine de idei, conform articolului prenotat, instanța judecătorească este în drept să scutească copiii de obligația de a-și întreține educatoii dacă aceștia i-au întreținut și educat mai puțin de 5 ani sau nu și-au onorat obligațiile. Scutirea însă va fi instituită la latitudinea justițiabilului, în urma examinării tuturor circumstanțelor cazului aflat în proces.

În altă ordine de idei, dacă mai multe dintre aceste persoane sunt obligate să presteze întreținere în același timp și în aceeași ordine, obligația este divizibilă, proporțional cu mijloacele fiecăruia. [3, p. 232]

Concluzii

În concluzia celor examinate în prezentul articol, menționăm că obligația legală de întreținere apare în raporturile strict determinate și reglementate de lege. Totodată, pentru a ne afla în situația debitorului obligat la întreținere, este necesar de a fi întrunite cumulativ anumite condiții generale și speciale caracteristice subiecților aflați în raporturi care nasc obligația de întreținere.

Drept urmare, este obligat la întreținerea creditorului - debitorul care se află în relații de rudenie, are vârsta majoratului și deține mijloace suficiente. Respectiv, în dependență de tipul întreținerii, este necesar a fi îndepli-

nite cumulativ și alte condiții în lipsa cărora, creditorul nu este îndreptățit la întreținere din partea debitorului.

Referințe bibliografice

1. COCOȘ, Ș. *Dreptul Familiei*, vol. II. București: Edit. Lumina Lex, 2001.
2. HAGEANU, Cristina-Codruța. *Dreptul familiei și actele de stare civilă*. București: Ed. Hamangiu, 2012.
3. IRINESCU, Lucia. *Curs de dreptul familiei*. București: Ed. Hamangiu, 2015.
4. TĂLĂMBUTA, Angelina. *Noțiunea și caracterele juridice privind contractul de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață*. În: Revista Legea și viața. Anul: 2018, p. 11-16. ISSN 1810-309X.
5. CEBOTARI, Valentina. *Noțiunea, caracterele juridice și categoriile obligației legale de întreținere (continuare)*. În: Revista Institutului Național de Justiție. Anul 2014, nr. 3 (30), p. 16-21. ISSN 1857-2405.
6. *Legea Privind regimul juridic al adoăției*, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova: nr. 99 din 128.05.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 131-134, art. 441.
7. Hotărârea de Guvern pentru aprobarea *Regulamentului sanitar privind supravegherea sănătății persoanelor expuse acțiunii factorilor profesionali de risc*, nr. 1025 din 07.09.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 306-313, art. 1118.
8. <https://dexonline.ro/definitie/emancipare> (accesat la 13.09.2023).
9. <https://servicii.gov.md/ro/service/002000170> (accesat la 13.09.2023).
10. <https://www.dex.md/definitie/fra%C8%9Bi> (accesat la 13.09.2023).